

quod dependet à Deo: & ideo causaliter Dei potestas, vel voluntas dici potest fatum; essentialiter vero fatum est ipsa dispositio, seu series, idest ordo causarum secundarum.

Ad secundum dicendum, quod intantum fatum habet rationem causæ, in quantum & ipsæ causæ secundæ, quarum ordinatio fatum vocatur.

Ad tertium dicendum, quod fatum dicitur dispositio, non quæ est in genere qualitatis, sed secundum quod dispositio designat ordinem, qui non est substantia, sed relatio. Qui quidem ordo si consideretur per comparationem ad suum principium, est unus; & sic dicitur unum fatum: si autem consideretur per relationem ad effectum, vel ad ipsas causas medias, sic multiplicatur: per quem modum Poeta dixit: *Te tua fata trahunt.* (Virg. Æn. ver. 509.)

ARTICULUS III. 574

Utrum fatum sit immobile.

Veris. quæst. v. art. 1. ad 5. & quodl. xii. art. 5. corp. & opus. xxviii. cap. 11. & cap. 111.

AD tertium sic proceditur. Videtur quod fatum non sit immobile. Dicit enim Boetius in IV. de consol. (prosa vi. ante med.) *Uti est ad intellectum ratiocinatio; ad id quod est, id quod gignitur; ad eternitatem sempiternus; ad punctum medium circulus: ita est fati series mobilis ad providentiæ stabilitatem simplicitatem.*

2. Præterea. Sicut Philoſophus dicit in II. Topic. (cap. 111. in declarat. loci 24.) *Motis nobis, moventur ea que in nobis sunt.* Sed fatum est dispositio inherens rebus mobilibus, ut Boetius dicit (V. de consol. prosa vi.) Ergo fatum est mobile.

3. Præterea. Si fatum est immobile, ea quæ subduntur fato, immobiliter, & ex necessitate eveniunt. Sed talia maxime videntur esse contingentia, quæ fato attribuantur. Ergo nihil erit contingens in rebus, sed omnia ex necessitate evenient.

Sed contra est quod Boetius dicit (loc. cit.) quod fatum est immobilis dispositio.

Respondeo dicendum, quod dispositio secundarum causarum, quam fatum dicimus, potest dupliciter considerari: uno modo secundum ipsas causas secundas, quæ sic disponuntur, seu ordinantur; alio modo per relationem ad primum principium, à quo ordinantur, scilicet Deum.

Quidam ergo posuerunt, ipsam seriem, seu dispositionem causarum esse secundum se necessariam, ita quod omnia ex necessitate contingerent, propter hoc quod quilibet effectus

habet causam; & causa posita, necesse est effectum poni. Sed hoc patet esse falsum per ea quæ supra dicta sunt (quæst. præc. art. 6.)

Alii vero, è contrario posuerunt, fatum esse mobile, etiam secundum quod à divina providentia dependet. Unde Ægyptii dicebant, quibusdam sacrificiis fatum posse mutari, ut Gregorius Nissenus dicit (vel Nemesius Lib. de anima cap. xxxvi.) Sed hoc supra exclusum est (quæst. xxiii. art. 8.) quia immobilitati divinæ providentiæ repugnat.

Et ideo dicendum est, quod fatum, secundum considerationem secundarum causarum, mobile est; sed secundum quod subest divinæ providentiæ, immobilitatem fortitur, non quidem absolute necessitatis, sed conditionatæ: secundum quod dicimus, hanc conditionalem esse veram, vel necessariam: si Deus præcivit hoc, futurum erit. Unde cum Boetius dixisset, fati seriem esse mobilem, post pauca subdit (IV. de consol. prosa vi. à med.) *Quæ cum ab immobilis providentiæ proficiatur exordium, ipsam quoque immutabilem esse necesse est.*

Et per hoc patet responsio ad objecta.

ARTICULUS IV. 575

Utrum omnia fato subdantur.

Sup. art. 1. cor. & opus. 11. cap. cix. & Matth. 11. & IV. Met. lect. 3.

AD quartum sic proceditur. Videtur quod omnia fato subdantur. Dicit enim Boetius IV. de consol. (prosa vi. à med.) *Series fati calum, & sidera movent, elementa in se invicem temperat, & alterna format transmutatione: eadem nascuntur, occidentaque omnia per similes seruant, seminumque renovat progressus: hæc actus, fortunaque hominum indissolubili causarum connexionem constringit.* Nihil ergo excipitur quod sub fati serie non continetur.

2. Præterea. Augustinus dicit V. de civitate Dei (cap. viii.) quod fatum aliquid est, secundum quod ad voluntatem, & potestatem Dei refertur. Sed voluntas Dei est causa omnium quæ sunt, ut Augustinus dicit in III. de Trinitate (cap. 111. & 1x. in princ.) Ergo omnia subduntur fato.

3. Præterea. Fatum, secundum Boetium (loc. cit.) est dispositio rebus mobilibus inherens. Sed omnes creature sunt mutabiles, & solus Deus vere immutabilis, ut supra habitum est (quæst. ix. art. 1. & 2.) Ergo in omnibus creaturis est fatum.

Sed contra est quod Boetius dicit in IV. de consol. (loc. cit.) quod quædam que sub providentia locata sunt, fati seriem superant.

Respondeo dicendum, quod sicut supra dictum est (artic. 2. hujus quæst.) fatum

ARTICULUS I. 576

Utrum unus homo possit alium docere.

II. cont. cap. lxxv. fin. & veris. quæst. xxx. art. 1. & opus. xvi. cap. v. fin. & Matth. xxiii. com. 5. & Rom. 1. com. 6.

AD primum sic proceditur. Videtur quod unus homo non possit alium docere. Dicit enim Dominus Math. xxiii. 8. *Non lite vocari Rabbi: ubi dicit Glossa Hieronymi (interl. ex Auctore oper. imperf. in Math. hom. xl. 11.)*, Ne divinum honorem hominibus tribuatis. "Esse ergo magistrum pertinet proprie ad divinum honorem. Sed docere est proprium magistri. Homo ergo non potest docere, sed hoc est proprium Dei."

2. Præterea. Si homo alium docet, hoc non est, nisi in quantum agit per scientiam suam ad causandum scientiam in alio. Sed qualitas, per quam aliquis agit ad faciendum sibi simile, est qualitas activa. Ergo sequitur quod scientia sit qualitas activa, sicut & calor.

3. Præterea. Ad scientiam requiritur lumen intelligibile, & species rei intellectæ. Sed neutrum istorum potest causare unus homo in alio. Ergo unus homo non potest docendo causare scientiam in alio.

4. Præterea. Doctor nihil agit ad discipulum, nisi quod proponit ei quædam signa, vel vocibus aliquid significando, vel actibus. Sed proponendo signa non potest aliquid alium docere, causando in eo scientiam: quia aut proponit signa rerum notarum, aut rerum ignotarum: si rerum notarum, ille ergo cui signa proponuntur, jam habet scientiam, & eam non acquirit à magistro; si autem rerum ignotarum per huiusmodi signa nihil addicit, sicut si aliquis proponeret alicui Latino verba Greca, quorum significationem ignoraret, per hoc eum docere non posset. Nullo ergo modo unus homo potest, alium docendo, scientiam in eo causare.

Sed contra est quod Apostolus dicit I. ad Tim. 11. 7. *In quo positus sum ego predicator, & Apostolus, Doctor gentium in fide & veritate.*

Respondeo dicendum, quod circa hoc diversæ fuerunt opiniones. Aberrantes enim in comment. III. de Anima posuit unum intellectum possibilem esse omnium hominum, ut supra dictum est (quæst. lxxvi. art. 1. & 2. & quæst. lxxix. art. 3.) & ex hoc sequebatur quod eadem species intelligibiles sint omnium hominum. Et secundum hoc ponit, quod unus homo per doctrinam non causat aliam scientiam in altero ab ea quam ipse habet; sed communicat ei eandem scientiam quam ipse

est ordinatio secundarum causarum ad effectum divinitus provisos. Quæcumque igitur causis secundis subdantur, ea subduntur & fato. Si qua vero sunt quæ immediate à Deo fiunt, cum non subdantur secundis causis, non subduntur fato; sicut creatio rerum, glorificatio spiritualium substantiarum, & alia huiusmodi. Et hoc est quod Boetius dicit (loc. sup. cit.) quod ea quæ sunt primæ divinitati, stabiliter fixa, fatalis ordinem mobilitatis excedunt. Ex quo etiam patet quod quanto aliquid longius à prima mente descendit, nexibus fati majoribus implicatur: quia magis subijcitur necessitati secundarum causarum.

Ad primum ergo dicendum, quod omnia illa quæ ibi tanguntur, sunt à Deo mediantibus causis secundis; & ideo sub fati serie continentur. Sed non est eadem ratio de omnibus aliis, ut supra dictum est (in corp. art.)

Ad secundum dicendum, quod fatum refertur ad voluntatem, & potestatem Dei sicut ad primum principium. Unde non oportet quod quicquid subijcitur voluntati divinæ, vel potestati, subijcatur fato, ut dictum est (in corp. art.)

Ad tertium dicendum, quod quamvis omnes creature sint aliquo modo mutabiles, tamen aliqua eorum non procedunt à causis creatis mutabilibus; & ideo non subijcuntur fato, ut dictum est (in corp. art.)

QUÆSTIO CXVII.

De his que pertinent ad actionem hominis,

in quatuor articulos divisa.

Postea considerandum est de his que pertinent ad actionem hominis, qui est compositus ex spirituali, & corporali creatura: & primo considerandum est de actione hominis; secundo de propagatione hominis ex homine.

Circa primum quaeruntur quatuor. Primo utrum unus homo possit docere alium, causando in ipso scientiam.

Secundo, utrum (a) homo possit docere Angelum.

Tertio, utrum homo per virtutem suæ animæ possit immutare materiam corporealem. Quarto, utrum anima hominis separata possit movere corpora motu locali.

(a) *Al.* unus homo.

vel esset idem cum anima sensitiva animalis generati; & hoc esset impossibile, quia sic esset idem generans, & generatum, & faciens, & factum: vel esset aliquid aliud; & hoc etiam esset impossibile, quia supra ostensum est (quest. LXXVI. art. 1.) quod in uno animali non est nisi unum principium formale, quod est una anima. Si autem non maner, hoc etiam videtur impossibile: quia sic aliquid agens ageret ad corruptionem sui ipsius: quod est impossibile. Non ergo anima sensitiva potest generari ex semine.

Sed contra. Ita se habet virtus quæ est in semine, ad animalia quæ ex semine generantur, sicut se habet virtus quæ est in elementis mundi, ad animalia quæ ex elementis mundi producuntur, sicut quæ ex putrefactione generantur. Sed in huiusmodi animalibus animæ producuntur ex virtute quæ est in elementis, secundum illud Genes. 1. 20. *Producant aquæ reptile animæ viventis.* Ergo & animalium quæ generantur ex semine, animæ producuntur ex virtute quæ est in semine.

Respondeo dicendum, quod quidam posuerunt, animas sensitivas animalium à Deo creari. Quæ quidem positio conveniens esset, si anima sensitiva esset res subsistens, habens per se esse, & operationem. Sic enim sicut per se haberet esse, & operationem; ita per se deberet fieri: & cum res simplex, & subsistens non possit fieri nisi per creationem, sequeretur quod anima sensitiva procederet in esse per creationem. Sed ista radix est falsa, scilicet quod anima sensitiva per se habeat esse, & operationem, ut ex superioribus patet (quest. LXXXV. art. 3.) non enim corrumpetur, corrupto corpore.

Et ideo cum non sit forma subsistens, habet se in essendo ad modum aliarum formarum corporalium, quibus per se non debetur esse; sed esse dicuntur, in quantum composita subsistentia per eas sunt. Unde & ipsis compositis debetur fieri. Et quia generans est simile generato, necesse est quod naturaliter tam anima sensitiva, quam alia huiusmodi forma producatur in esse ab aliquibus corporibus agentibus transmutantibus materiam de potentia in actum per aliquam virtutem corpoream quæ est in eis. Quanto autem aliquod agens est potentius, tanto potest suam actionem diffundere ad magis distans, sicut quanto aliquod corpus est magis calidum, tanto ad remotius calefactionem producit. Corpora igitur non viventia, quæ sunt inferiora nature ordine, generant quidem sibi simile non per aliquod medium, sed per se ipsa, sicut ignis per seipsum generat ignem; sed corpora viventia, tamquam potentiora, agunt ad generandum sibi simile & sine medio, & per medium: sine medio quidem in opere nutri-

tionis, in quo caro generat carnem: cum medio vero in actu generationis, quia ex anima generantis derivatur quadam virtus activa ad ipsum semen animalis, vel plantæ, sicut & à principali agente derivatur quadam vis motiva ad instrumentum: & sicut non refert dicere, quod aliquid moveatur ab instrumento, vel à principali agente; ita non refert dicere, quod anima generati causetur ab anima generantis, vel à virtute derivata ab ipsa, quæ est in semine.

Ad primum ergo dicendum, quod anima sensitiva non est substantia perfecta per se subsistens: & de hoc supra dictum est (quest. LXXV. art. 3.) nec oportet hic iterare.

Ad secundum dicendum, quod virtus generativa non generat solum in virtute propria, sed in virtute totius animæ, cujus est potentia: & ideo virtus generativa plantæ generat plantam; virtus vero generativa animalis generat animal. Quanto enim anima fuerit perfectior, tanto virtus eius generativa ordinatur ad perfectiorem effectum.

Ad tertium dicendum, quod virtus illa activa quæ est in semine, ex anima generantis derivata, est quasi quadam motio ipsius animæ generantis; nec est anima, aut pars animæ nisi in virtute; sicut in terra, vel securi non est forma lecti, sed motio quadam ad talem formam. Et ideo non oportet quod ista vis activa habeat aliquod organum in actu, sed fundatur in ipso spiritu incluso in semine, quod est spermiosum, ut attestatur ejus albedo, in quo etiam spiritu est quidam calor ex virtute celestium corporum, quorum etiam virtute agentia inferiora agunt ad speciem, ut supra dictum est (quest. CXXV. art. 3. ad 2.) Et quia in huiusmodi spiritu concurrit virtus animæ cum virtute celesti, dicitur, quod homo generat hominem, & Sal. Calidum autem elementare se habet instrumentaliter ad virtutem animæ, sicut etiam ad virtutem nutritivam, ut dicitur in II. de Anima (text. 50.)

Ad quartum dicendum, quod in animalibus perfectis, quæ generantur ex coitu, virtus activa est in semine matris, secundum Philosophum in Lib. I. de generat. animal. (cap. 11. & xx.) materia autem fetus est illud quod ministratur à femina: in qua quidem materia statim à principio est anima vegetabilis, non quidem secundum actum secundum, sed secundum actum primum, sicut anima sensitiva dormientibus; cum autem incipit attrahere alimentum, tunc iam actu operatur. Huiusmodi igitur materia transmutatur à virtute quæ est in semine matris, quousque perducatur in actum animæ sensitivæ; non ita quod ipsamet vis quæ erat in semine, fiat anima sensitiva, quia sic idem esset generans,

& generatum: & hoc magis esset simile nutritioni, & augmento quam generationi, ut Philosophus dicit (Lib. I. de gen. & corrupt. text. 33.) Postquam autem per virtutem principii activi quod erat in semine, producta est anima sensitiva in generato, quantum ad aliquam partem principalem, tunc iam illa anima sensitiva proles incipit operari ad complementum proprii corporis per modum nutritionis, & augmenti. Virtus autem activa quæ erat in semine, esse desinit, dissoluta semine, & evanescente spiritu qui inerat. Nec hoc est inconveniens: quia vis ista non est principale agens, sed instrumentale: motio autem instrumenti cessat, effectu jam producto in esse.

ARTICULUS II.

Utrum anima intellectiva causetur ex semine.

Sup. quest. XC. art. 2. & II. dist. XVIII. quest. 11. art. 1. & II. con. cap. LXXXVI. LXXXVIII. & LXXXIX. & pot. quest. 111. art. 9. & quodlib. XII. art. 11. & opus. 11. cap. XCIV.

Ad secundum sic proceditur. Videtur quod anima intellectiva causetur ex semine. Dicitur enim Genes. XLVI. 26. *Cuncta animæ quæ egressæ sunt de femore Jacob, sexaginta sex.* Sed nihil egreditur de femore hominis, nisi in quantum causetur ex semine. Ergo anima intellectiva causetur ex semine.

2. Præterea. Sicut supra ostensum est (quest. LXXVI. art. 3.) in homine est una & eadem anima secundum substantiam, intellectiva, sensitiva, & nutritiva. Sed anima sensitiva in homine generatur ex semine, sicut in aliis animalibus: unde & Philosophus dicit in Lib. II. de generat. animal. (cap. 111.) quod non simul fit animal, & homo; sed prius fit animal habens animam sensitivam. Ergo & anima intellectiva causetur ex semine.

3. Præterea. Unum & idem agens est cuius actio terminatur ad formam, & materiam; alioquin ex forma, & materia non fieret unum simpliciter. Sed anima intellectiva est forma corporis humani, quod formatur per virtutem feminis. Ergo & anima intellectiva per virtutem feminis causetur.

4. Præterea. Homo generat sibi simile secundum speciem. Sed species humana constituitur per animam rationalem. Ergo anima est à generante.

5. Præterea. Inconveniens est dicere, quod Deus cooperetur peccantibus. Sed si animæ rationales crearentur à Deo, Deus interduum cooperaretur adulteris, de quorum illicito coitu proles interduum generatur. Non ergo animæ rationales creantur à Deo.

Sed contra est quod dicitur in Lib. de eccles. dog. (cap. XIV.) quod animæ rationales non seminantur per coitum.

Respondeo dicendum, quod impossibile est virtutem activam quæ est in materia, extendere suam actionem ad producendum immateriale effectum. Manifestum est autem quod principium intellectivum in homine est principium transcendens materiam: habet enim operationem in qua non communicat corpus. Et ideo impossibile est quod virtus quæ est in semine, sit productiva intellectivi principii. Similiter etiam quia virtus quæ est in semine, agit in virtute animæ generantis, secundum quod anima generantis est actus corporis utens ipso corpore in sua operatione; in operatione autem intellectus non communicat corpus: ideo virtus intellectivi principii, prout intellectivum est, non potest (a) à semine provenire. Et ideo Philosophus in Lib. II. de gener. anim. (cap. 111.) dicit *Relinquitur intellectum spiritum de foris advenire.* Similiter etiam anima intellectiva cum habeat operationem vitæ sine corpore, est subsistens, ut supra habitum est (quest. LXXV. art. 2.) & ita sibi debetur esse, & fieri: & cum sit immaterialis substantia, non potest causari per generationem, sed solum per creationem à Deo. Ponere ergo animam intellectivam à generante causari, nihil est aliud quam ponere eam non subsistentem, & per consequens corruptam cum cum corpore. Et ideo hæreticum est dicere, quod anima intellectiva trahatur cum semine.

Ad primum ergo dicendum, quod in auctoritate illa ponitur per synecdochen pars pro toto, id est anima pro toto homine.

Ad secundum dicendum, quod aliqui dixerunt, quod operationes vitæ quæ apparent in embryone, non sunt ab anima eius, sed ab anima matris, vel à virtute formativa quæ est in semine.

Quorum utrumque falsum est. Opera enim vitæ non possunt esse à principio extrinseco, sicut sentire, nutrire, & augeri: & ideo dicendum est, quod anima præexistit in embryone, à principio quidem nutritiva, postmodum autem sensitiva, & tandem intellectiva.

Dicunt ergo quidam, quod supra animam vegetabilem, quæ primo inerat, supervenit alia anima, quæ est sensitiva; supra illam iterum alia, quæ est intellectiva.

Et sic sunt in homine tres animæ, quarum una est in potentia ad aliam: quod supra improbatur est (quest. LXXVI. art. 3.)

Et ideo alii dicunt, quod illa eadem anima quæ primo fuit vegetativa tantum, postmodum per actionem virtutis quæ est in se-

(a) Ita cod. Camerac. cum plurimis editis. Cod. Alc. cum edit. Rom. ad semen pervenire

nines etiam in statu viæ sunt majores aliquibus Angelis, non quidem actu; sed virtute, inquantum scilicet habent caritatem tantæ virtutis, ut possint mereri majorem beatitudinis gradum quam quidam Angeli habeant; sicut si dicamus, semen alicujus magnæ arboris esse majus virtute quam aliquam parvam arborem, cum tamen multo minus sit in actu.

ARTICULUS III. 578

Utrum homo per virtutem anime possit corporalem materiam immutare.

Ad tertium sic proceditur. Videtur quod homo per virtutem anime possit corporalem materiam immutare. Dicit enim Gregorius II. Dialog. (cap. xxx. in med.) quod Sancti miracula aliquando ex præce faciunt, aliquando ex potestate; sicut Petrus, qui Tabitham mortuam orando suscitavit; Ananiam, & Saphiram mentientes, motu increpando tradidi. Sed in operatione miraculorum fit aliqua immutatio materie corporalis. Ergo homines virtute suæ anime possunt materiam corporalem immutare.

2. Præterea. Super illud ad Galat. 1. 11. Quis vos fascinavit veritati non obedire? dicit Glossa (ordinaria) quod, quidam habent oculos urentes, qui solo aspectu incidunt, alios, & maxime pueros. Sed hoc non esset, nisi virtus anime posset materiam corporalem immutare. Ergo homo per virtutem suæ anime potest materiam corporalem immutare.

3. Præterea. Corpus humanum est nobilissimum quam alia inferiora corpora. Sed per apprehensionem anime humane immutatur corpus humanum ad calorem, & frigus, ut patet in infantibus, & timentibus; & quandoque etiam hæc immutatio pervenit usque ad agriitudinem, & mortem. Ergo multo magis anima hominis potest sua virtute materiam corporalem immutare.

Sed contra est quod dicit Augustinus in III. de Trinitate (cap. vi. in princ.) quod materia corporalis soli Deo obediit ad nutum.

Respondetur dicendum, quod, sicut supra dictum est (quæst. ex art. 2.) materia corporalis non immutatur ad formam, nisi vel ab agente aliquo composito ex materia, & forma, vel ab ipso Deo, in quo virtualiter & materia, & forma præexistit sicut in primordiali causa utriusque. Unde & de Angelis supra dictum est (ibid.) quod materiam corporalem immutare non possunt naturali virtute, nisi applicando corporalia agentia ad effectus aliquos producendos. Multo igitur minus anima sua virtute

(a) Ita Theologi cum Nicolao & edito Patav. 1711. Edit. Rom. cum Patav. 1698. facto al. fato. Garcia fato legendum patet. Cod. Alcan. facto obscure exhibet Tarrac. item obscure facto.

naturali potest immutare materiam corporalem nisi mediante aliquibus corporibus.

Ad primum ergo dicendum, quod Sancti dicuntur miracula facere ex potestate gratiæ, non nature: quod patet per illud quod Gregorius ibidem dicit: Qui filii Dei ex potestate sunt, ut dicit Joannes, quid mirum, si signa facere ex potestate valeant?

Ad secundum dicendum, quod fascinationis causam assignavit Avicenna ex hoc quod materia corporalis nata est obedire spirituali substantiæ magis quam contrariis agentibus in natura. Et ideo quando anima fuerit fortis in sua imaginatione, corporalis materia immutatur secundum eam: & hæc dicit esse causam oculi fascinantis. Sed supra ostensum est (quæst. ex art. 2.) quod materia corporalis non obedit substantiæ spirituali ad nutum, nisi soli Creatori.

Et ideo melius dicendum est, quod ex forti imaginatione anime immutatur spiritus corpori conjuncti: quæ quidem immutatio spirituum maxime fit in oculis, ad quos subtiliores spiritus perveniunt: oculi autem insciunt aërem continentem usque ad determinatum spatium: per quem modum specula, si fuerint nova, & pura, contrahunt quandam impuritatem ex aspectu mulieris menstruatae, ut Aristoteles dicit in Lib. de somn. & vig. (seu Lib. de insomniis cap. 11.) Sic igitur cum aliqua anima fuerit vehementer commota ad malitiam, sicut maxime in vetulis contingit, efficitur secundum modum prædictum aspectus ejus venenosus, & noxius, maxime pueris, qui habent corpus tenerum, & de facili receptivum impressionis. Possibile est etiam quod ex Dei permissione, vel etiam ex aliquo (a) pacto occulto cooperetur ad hoc malignitas demonum, cum quibus velut sortilegæ aliquod foedus habent.

Ad tertium dicendum, quod anima corpori humano unitur ut forma, & appetitus sensitivus, qui obedit aliquantulum rationi, ut supra dictum est (quæst. lxxxv. art. 3.) est actus alicujus organi corporalis: & ideo oportet quod ad apprehensionem anime commoveatur appetitus sensitivus cum aliqua operatione corporali; ad exteriora vero corpora immutanda apprehensio anime humane non sufficit nisi mediante immutatione proprii corporis, ut dictum est (ad 2. arg. præc.)

AR-

ARTICULUS IV. 579

Utrum anima hominis separata possit corpora saltem localiter movere.

Mal. quæst. xvi. art. 10 ad 2.

Ad quartum sic proceditur. Videtur quod anima hominis separata possit corpora saltem localiter movere. Substantiæ enim spirituali naturaliter obedit corpus ad motum localem, ut supra dictum est (quæst. ex art. 3.) Sed anima separata est substantia spiritualis. Ergo suo imperio potest exteriora corpora movere.

2. Præterea. In Itinerario Clementis (qui tamen Liber prohibetur in Decr. dist. xv. cap. Sancta Rom. Ecclesia) dicitur, narrante Niceta ad Petrum, quod Simon magus per magicas artes pueri a se interfecit animam retinebat, per quam magicas operationes efficiebat. Sed hoc esse non potuisset sine aliqua corporum transmutatione, ad minus locali. Ergo anima separata habet virtutem localiter movendi corpora.

Sed contra est quod Philosophus dicit Lib. I. de Anima (tex. 52. & 53.) quod anima non potest movere quodcumque corpus, sed solummodo proprium.

Respondetur dicendum, quod anima separata sua naturali virtute non potest movere aliquod corpus. Manifestum est enim quod cum anima est corpori unita, non movet corpus nisi vivificatum: unde si aliquod membrum corporis mortificetur, non obedit anime ad motum localem. Manifestum est autem quod ab anima separata nullum corpus vivificatur: unde nullum corpus obediit ei ad motum localem, quantum est de virtute suæ nature, supra quam potest aliquid ei conferri virtute divinita.

Ad primum ergo dicendum, quod substantiæ quædam spirituales sunt quarum virtutes non determinantur ad aliqua corpora, sicut sunt Angeli, qui sunt naturaliter a corporibus absoluti: & ideo diversa corpora eis possunt obedire ad motum. Si tamen alicujus substantiæ separata virtus motiva determinetur naturaliter ad movendum aliquod corpus, non poterit illa substantia movere aliquod corpus majus, sed minus; sicut secundum Philosophos motor inferioris calis non potest movere cælum superius. Unde cum anima secundum suam naturam determinetur ad movendum corpus ejus est forma, nullum aliud corpus sua naturali virtute movere potest.

Ad secundum dicendum, quod, sicut dicit Augustinus X. de civ. Dei (cap. xi. à med.) & Chrysostomus super Matth. (hom. xxi. ante med.) frequenter demones simulant se esse animas mortuorum, ad confirmandum Gen-

tilium errorem, qui hoc credebant. Et ideo credibile est quod Simon magus illudebat ab aliquo demone, qui simulabat se esse animam pueri quem ipse occiderat.

QUÆSTIO CXVIII.

De translatione hominis ex homine quantum ad animam, in tres articulos divisa.

Deinde considerandum est de translatione hominis ex homine: & primo quantum ad animam; secundo quantum ad corpus.

Circa primum queruntur tria.

Primo, utrum anima sensitiva traducatur cum semine.

Secundo, utrum anima intellectiva.

Tertio, utrum omnes anime fuerint simul create.

ARTICULUS I. 580

Utrum anima sensitiva traducatur cum semine.

II. dist. xviii. quæst. 11. art. 3. & II. con. cap. LXXXVI. §. 1. & pot. quæst. 111. art. 11.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod anima sensitiva non traducatur cum semine, sed sit per creationem à Deo. Omnis enim substantia perfecta quæ non est composita ex materia, & forma, si esse incipiat, hoc non est per generationem, sed per creationem: quia nihil generatur nisi ex materia. Sed anima sensitiva est substantia perfecta; alioquin non posset movere corpus: & cum sit forma corporis, non est ex materia, & forma composita. Ergo non incipit esse per generationem, sed per creationem.

2. Præterea. Principium generationis in rebus viventibus est per potentiam generativam; quæ cum numeretur inter vires anime vegetabilis, est infra animam sensitivam. Nihil autem agit ultra suam speciem. Ergo anima sensitiva non potest causari per vim generativam animalis.

3. Præterea. Generans generat sibi simile; & sic oportet quod forma generati sit actu in causa generationis. Sed anima sensitiva non est actu in semine nec ipsa, nec aliqua pars ejus: quia nulla pars anime sensitivæ est nisi in aliqua parte corporis: in semine autem non est aliqua corporis particula, quia nulla particula corporis est quæ non fiat ex semine, & per virtutem feminis. Ergo anima sensitiva non causatur ex semine.

4. Præterea. Si in semine est aliquod principium activum anime sensitivæ, aut illud principium manet generato jam animæ, aut non manent. Sed manere non potest: quia

Cccc 2 vel

habet, per hoc quod movet eum ad ordinandum phantasmata in anima sua, ad hoc quod sunt disposita convenienter ad intelligibilem apprehensionem. Quæ quidem opinio quantum ad hoc vera est quod est eadem scientia in discipulo, & magistro, si consideretur identitas secundum (a) unitatem rei scite: eadem enim rei veritas est quam cognoscit & discipulus, & magister. Sed quantum ad hoc quod ponit esse unum intellectum possibilem omnium hominum, & eandem species intelligibiles, differens solum secundum diversa phantasmata, falsa est ejus opinio, ut supra habitum est (quæst. lxxvi. art. 1. & 2. & quæst. lxxix. art. 3.)

Alia est opinio Platoniorum, qui posuerunt, quod scientia inest à principio animabus nostris per participationem formarum separatarum, sicut supra habitum est (quæst. lxxix. art. 3. & 4.) sed anima ex unione corporis impeditur ne possit considerare libere ea quorum scientiam habet: & secundum hoc discipulus à magistro non acquirit scientiam de novo, sed ab eo excitatur ad considerandum ea quorum scientiam habet; ut sic addiscere nihil aliud sic quam remissit. Sic etiam ponebant, quod agentia naturalia solummodo disponunt ad susceptionem formarum, quas acquirit materia corporalis per participationem specierum separatarum. Sed contra hoc supra ostensum est (quæst. lxxix. art. 2. & quæst. lxxxiv. art. 3. & 4.) quod intellectus possibilis animæ humanæ est in potentia pura ad intelligibilia, secundum quod etiam Aristoteles dicit in III. de Anima (text. 14.)

Et ideo aliter dicendum est, quod docens causat scientiam in addiscente, reducendo ipsum de potentia in actu, sicut dicitur in VIII. Physicæ (text. 32.) Ad cuius evidentiam considerandum est, quod effectum qui sunt ab exteriori principio, aliquis est ab exteriori principio tantum, sicut forma domus causatur in materia solum ab arte; aliquis autem effectus est quandoque quidem ab exteriori principio, quandoque autem ab interiori; sicut sanitas causatur in infirmo quandoque ab exteriori principio, scilicet ab arte medicinæ, quandoque autem ab interiori principio, ut cum aliquis sanatur per virtutem naturæ. Et in talibus effectibus sunt duo attendenda. Primo quidem quod ars imitatur naturam in sua operatione: sicut enim natura sanat infirmum, alterando, dirigendo, & expellendo materiam quæ causat morbum; ita & ars. Secundo attendendum est, quod principium exterior, scilicet ars, non operatur sicut principale agens, sed sicut coadjubans agens principale, quod est principium interior, confortando ipsum, & ministrando

(a) Al. veritatem.

ei instrumenta, & auxilia quibus natura utatur ad effectum producendum; sicut medicus confortat naturam, & addidit ei cibos, & medicinas, quibus natura utatur ad finem intentum. Scientia autem acquiritur in homine & ab interiori principio, ut patet in eo qui per inventionem propriam scientiam acquirit; & à principio exteriori, ut patet in eo qui addiscit. Inest enim unicuique homini quoddam principium scientiæ, scilicet lumen intellectus agentis, per quod cognoscuntur statim à principio naturaliter quædam universalia principia omnium scientiarum. Cum autem tem aliquis hujusmodi universalia principia applicat ad aliqua particularia, quorum memoriam, & experimentum per sensum accipit, per inventionem propriam acquirit scientiam eorum quæ nesciebat, ex notis ad ignota procedens. Unde & quilibet docens, ex his quæ discipulus novit, ducit eum in cognitionem eorum quæ ignorabat, secundum quod dicitur in I. Poster. (in princ.) quod omnis doctrina, & omnis discipulus ex præexistenti sit cognitione. Ducit autem magister discipulum ex præcognitis in cognitionem ignotorum dupliciter. Primo quidem proponendo ei aliqua auxilia, vel instrumenta, quibus intellectus ejus utatur ad scientiam acquirendam; puta cum proponit ei aliquas propositiones minus universales, quas tamen ex præcognitis discipulus judicare potest; vel cum proponit ei aliqua sensibilia exempla, vel similia, vel opposita, vel aliqua hujusmodi, ex quibus intellectus addiscentis manu dicitur in cognitionem veritatis ignote. Alio modo cum confortat intellectum addiscentis, non quidem aliqua virtute activa quasi superioris naturæ, sicut supra dictum est (quæst. cv. art. 1. & quæst. cxv. art. 1.) de Angelis illuminantibus, quia omnes humani intellectus sunt unius gradus in ordine naturæ; sed in quantum proponit discipulo ordinem principiorum ad conclusiones, qui forte per seipsum non haberet tantam virtutem collativam, ut ex principis posset conclusiones deducere. Et ideo dicitur in I. Poster. (text. 35.) quod demonstratio est syllogismus factiens scire. Et per hunc modum ille qui demonstrat additorem scientiam facit.

Ad primum ergo dicendum, quod, sicut jam dictum est (in corp. art.) homo docens solummodo exterius ministerium adhibet, sicut Medicus sanans; sed sicut natura interior est principalis causa sanationis, ita & interior lumen intellectus est principalis causa scientiæ. Utrumque deus horum est à Deo: & ideo sicut ut Aemo dicitur (Psal. c11. 3.) Qui sanat omnes infirmitates tuas; ita de eo dicitur (Psal. xc111. 10.) Qui docet hominem scientiam.

sciam, in quantum lumen vultus ejus super nos signatur, per quod nobis omnia ostenduntur.

Ad secundum dicendum, quod Doctor non causat scientiam in discipulo per modum agentis naturalis, ut Averroes objicit (Lib. III. de Anima comment. 5. versus fin.) Unde non oportet quod scientia sit qualitas activa, sed est principium, quo aliquis dirigitur in operando.

Ad tertium dicendum, quod magister non causat lumen intelligibile in discipulo, nec directe species intelligibiles: sed movet discipulum per suam doctrinam ad hoc quod ipse per virtutem sui intellectus formet intelligibiles conceptiones, quarum sibi signa proponit exterius.

Ad quartum dicendum, quod signa quæ magister discipulo proponit, sunt rerum notatum in universalibus, & sub quadam confusione, sed ignotatum in particularibus, & sub quadam distinctione, & ideo cum quique per seipsum scientiam acquirit, non potest dici docere seipsum, vel esse sui ipsius magister, quia non præexistit in eo scientia completa, qualis requiritur in magistro.

ARTICULUS II. 577

Utrum homines possint docere Angelos.

II. dist. x1. art. 4. & Eph. 111. lect. 3.

Ad secundum sic proceditur. Videtur quod homines possint docere Angelos. Dicit enim Apostolus ad Ephes. 111. 10. Ut innovetis Principibus, & Potestatibus in celestibus per Ecclesiam multiformis sapientia Dei; quæ dicitur: Ita hoc sacramentum erat absconditum hominibus, ut tamen Ecclesie celestis, quæ continetur in Principibus, & Potestatibus, hoc sacramentum nunc esse à saculis, non ante sacula: quia ibi primitus Ecclesia fuit, quæ post resurrectionem & ista Ecclesia hominum congreganda est.

Potest tamen & aliter dici, quod illud quod absconditum est, non tantum in Deo innovetis Angelis; verum etiam hoc eis apparet, cum effectitur, atque prepalatur, ut Augustinus ibidem subdit: & sic, dum per Apostolos impleta sunt Christi, & Ecclesie mysteria, Angelis aliqua apparuerunt de hujusmodi mysteriis, quæ ante erant eis occulta. Et per hunc modum potest intelligi quod Hieronymus dicit (in cap. 1. v. ep. ad Ephes. sup. verba cit. in arg. 1.) quod Apostolis predicantibus Angeli aliqua mysteria cognoverunt: quia scilicet per predicationem Apostolorum hujusmodi mysteria explebantur in rebus ipsis; sicut predicante Paulo Apostolo convertebantur gentes: de quo Apostolus ibi loquitur.

Ad secundum dicendum, quod Apostolus instruebantur immediate à Verbo Dei, non secundum ejus Divinitatem, sed in quantum ejus humanitas loquebatur. Unde ratio non sequitur.

Ad tertium dicendum, quod aliqui homines

S. Thom. Op. Tom. I.

(a) Nicolajus possunt.

Sed contra est quod Dionysius dicit 1. cap. de div. Nom. (par. 1. lect. 1.) quod omnes divine illuminationes perforantur ad homines mediantibus Angelis. Non ergo Angeli instruuntur per homines de divinis.

Respondendo dicendum, quod, sicut supra habitum est (quæst. cv1. art. 2.) inferiores Angeli loqui quidem possunt superioribus Angelis, manifestando eis suas cogitationes; sed de rebus divinis superiores ab inferioribus nunquam illuminantur. Manifestant autem quod eo modo quo inferiores Angeli superioribus subduntur, supremi homines subduntur etiam infimis Angelorum: quod patet per id quod Dominus dicit Matth. x1. 11. Inter natos mulierum non surrexit major Joanne Baptista; sed qui minor est in regno celorum, major est illo. Sic igitur de rebus divinis ab hominibus Angeli nunquam illuminantur; cogitationes tamen suorum cordium homines Angelis per modum locutionis manifestare possunt, quia secreta cordium scire solius Dei est.

Ad primum ergo dicendum, quod Augustinus V. super Gen. ad lit. (cap. xix. cir. med.) sic exponit illam Apostoli auctoritatem: præmiserat enim Apostolus: Mihi omnium sanctorum minimo data est gratia hæc illuminare omnes, quæ sit dispensatio sacramenti absconditi à saculis in Deo. Ita dico absconditi, ut tamen innovetis Principibus, & Potestatibus in celestibus per Ecclesiam multiformis sapientia Dei; quasi dicat: Ita hoc sacramentum erat absconditum hominibus, ut tamen Ecclesie celestis, quæ continetur in Principibus, & Potestatibus, hoc sacramentum nunc esse à saculis, non ante sacula: quia ibi primitus Ecclesia fuit, quæ post resurrectionem & ista Ecclesia hominum congreganda est.

Potest tamen & aliter dici, quod illud quod absconditum est, non tantum in Deo innovetis Angelis; verum etiam hoc eis apparet, cum effectitur, atque prepalatur, ut Augustinus ibidem subdit: & sic, dum per Apostolos impleta sunt Christi, & Ecclesie mysteria, Angelis aliqua apparuerunt de hujusmodi mysteriis, quæ ante erant eis occulta. Et per hunc modum potest intelligi quod Hieronymus dicit (in cap. 1. v. ep. ad Ephes. sup. verba cit. in arg. 1.) quod Apostolis predicantibus Angeli aliqua mysteria cognoverunt: quia scilicet per predicationem Apostolorum hujusmodi mysteria explebantur in rebus ipsis; sicut predicante Paulo Apostolo convertebantur gentes: de quo Apostolus ibi loquitur.

Ad secundum dicendum, quod Apostolus instruebantur immediate à Verbo Dei, non secundum ejus Divinitatem, sed in quantum ejus humanitas loquebatur. Unde ratio non sequitur.

Ad tertium dicendum, quod aliqui homines

Cecc mi-

mine, perducitur ad hoc ut ipsa eadem fiat sensitiva, & tandem ad hoc ut ipsa eadem fiat intellectiva, non quidem per virtutem activam seminis, seu per virtutem superioris agentis, scilicet Dei de foris illustrantis. Et propter hoc dicit Philosophus (Lib. II. de gener. animal. cap. xxxiii.) quod *intellectus venit ab extrinsecis*.

Sed hoc stare non potest. Primo quidem quia nulla forma substantialis recipit magis, & minus; sed superadditio majoris perfectionis facit aliam speciem, sicut additio unitatis facit aliam speciem in numeris. Non est autem possibile ut una & eadem forma numero sit diversarum specierum. Secundo quia sequeretur quod generatio animalis esset motus continuus paulatim procedens de imperfecto ad perfectum, sicut accidit in alteratione. Tertio quia sequeretur quod generatio hominis, aut animalis non sit generatio simpliciter, quia subiectum ejus esset ens actu. Si enim à principio in materia prolis est anima vegetabilis, & postmodum usque ad perfectum paulatim perducitur, erit semper additio perfectionis sequentis sine corruptione perfectionis præcedentis: quod est contra rationem generationis simpliciter. Quarto quia aut id quod causatur ex actione Dei, est aliquid subsistens; & ita oportet quod sit aliud per essentiam à forma præexistente, quæ non erat subsistens; & sic redibit opinio ponentium plures animas in corpore: aut non est aliquid subsistens, sed quædam perfectio animæ præexistens; & sic ex necessitate sequitur quod anima intellectiva corrumpatur corrupto corpore: quod est impossibile. Est autem & alius modus dicendi secundum eos qui ponunt unum intellectum in omnibus: quod supra improbatum est (quæst. lxxvi. art. 2. & quæst. lxxix. art. 3.)

Et ideo dicendum est, quod cum generatio unius semper sit corruptio alterius, necesse est dicere, quod tam in homine, quam in animalibus aliis, quando perfectior forma advenit, fit corruptio prioris; ita tamen quod sequens forma habet quicquid habebat prima, & adhuc amplius: & sic per multas generationes, & corruptiones pervenitur ad ultimam formam substantialem tam in homine, quam in aliis animalibus. Et hoc ad sensum apparet in animalibus ex putrefactione generatis. Sic igitur dicendum est, quod anima intellectiva creatur à Deo in fine generationis humane, quæ simul est & sensitiva, & nutritiva, corruptis formis præexistentibus.

Ad tertium dicendum, quod ratio illa locum habet in diversis agentibus non ordinatis ad invicem. Sed si sint multa agentia ordinata, nihil prohibet virtutem superioris agentis pertingere ad ultimam formam, virtutes autem inferiorum agentium pertingere solum ad aliquam materiam dispositionem; sicut virtus seminis disponit materiam, virtus autem animæ dat formam in generatione animalis. Manifestum est autem ex præmissis (quæst. cx. art. 1.) quod tota natura corporalis agit ut instrumentum spiritualis virtutis, & præcipue Dei. Et ideo nihil prohibet quin formatio corporis sit ab aliqua virtute corporali, anima autem intellectiva sit à solo Deo.

Ad quartum dicendum, quod homo generatur sibi simile, in quantum per virtutem seminis ejus disponitur materia ad susceptionem talis formæ.

Ad quintum dicendum, quod in actione adulterorum illud quod est naturæ, bonum est; & huic cooperatur Deus: quod vero est inordinatæ voluptatis, malum est & huic Deus non cooperatur.

ARTICULUS III. 582

Utrum animæ humane fuerint create simul à principio mundi.

II. cont. cap. lxxxiii. & lxxxiv. & Hebr. 11. lett. 4.

AD tertium sic proceditur. Videtur quod anima humane fuerint create simul à principio mundi. Dicitur enim Genes. 1. 2. *Requiescit Deus ab omni opere quod paravit.* Hoc autem non esset, si quotidie novas animas crearet. Ergo omnes animæ sunt simul create.

2. Præterea. Ad perfectionem universi maxime pertinet substantiæ spirituales. Si igitur animæ simul crearentur cum corporibus, quotidie innumerabiles spirituales substantiæ perfectioni universi adderentur; & sic universum à principio fuisset imperfectum: quod est contra illud quod dicitur Genes. 1. 2. *Deum omne opus suum complevisse.*

3. Præterea. Finis rei respondet ejus principio. Sed anima intellectiva remanet destructo corpore. Ergo incepit esse ante corpus.

Sed contra est quod dicitur in Libro de eccles. dogm. (cap. xiv. & xviii.) quod *simul anima creatur cum corpore.*

Respondendo dicendum, quod quidam posuerunt, quod anima intellectiva accidit uniri corpori, ponentes eam esse ejusdem conditionis cum substantiis spiritualibus quæ corpori non uniantur: & ideo posuerunt, animas hominum simul à principio cum Angelis creatas.

Sed hæc opinio falsa est. Primo quidem quantum ad radicem. Si enim accidentaliter conveniret animæ corpori uniri, sequeretur quod homo, qui ex ista unione consti-

titur, esset ens per accidens; vel quod anima esset homo: quod falsum est, ut supra ostensum est (quæst. lxxv. art. 4.) Quod etiam anima humana non sit ejusdem nature cum Angelis, ipse diversus modus intelligendi ostendit, ut supra ostensum est (quæst. lv. art. 2.) Homo enim intelligit à sensibus accipiendo, & convertendo se ad phantasmata, ut supra ostensum est (quæst. lxxxiv. art. 7.) ideo anima ejus indiget uniri corpori, quo indiget ad operationem sensitivæ partis: quod de Angelo dici non potest. Secundo apparet falsitas in ipsa positione. Si enim animæ naturale est corpori uniri, esse sine corpore est sibi contra naturam, & sine corpore existens non habet suæ nature perfectionem. Non fuit autem conveniens ut Deus ab imperfectis suum opus inchoaret, & ab his quæ sunt præter naturam: non enim fecit hominem sine manu, aut sine pede, quæ sunt partes naturales hominis: multo igitur minus fecit animam sine corpore. Si vero aliquid dicitur, quod non est naturale animæ corpori uniri, oportet inquirere causam quare sit corpori unita. Oportet autem dicere, quod aut hoc fit factum ex ejus voluntate, aut ex alia causa. Si ex ejus voluntate, videtur hoc esse inconveniens. Primo quidem quia hæc voluntas irrationabilis esset, si non indigeret corpore, & vellet ei uniri: si enim eo indigeret, naturale esset ei quod corpus uniretur, quia natura non desinit in necessariis. Secundo quia nulla ratio esset quare animæ à principio mundi create post tota tempora voluntas accesserit ut nunc corpori uniantur: est enim substantia spiritualis supra tempus, utpote revolutiones cæli excedens. Tertio quia videretur à casu esse quod hæc anima huic corpori uniretur; cum ad hoc requiratur concursus duarum voluntatum, scilicet animæ adveniens, & hominis generantis. Si autem præter voluntatem ipsius corpori unitur, & præter ejus naturam, oportet quod hoc sit ex causa violentiam inferente: & sic erit ei pœnale, & triste: quod est secundum errorem Origenis qui posuit (ut refert Epiphanius Lib. II. cont. hæres. hæres. lxxiv.) animas incorporari propter penam peccati.

Unde cum hæc omnia sint inconvenientia, simpliciter consentendum est, quod animæ non sunt create ante corpora; sed simul creantur, cum corporibus infunduntur.

Ad primum ergo dicendum, quod Deus dicitur cessasse die septimo, non quidem ab omni opere, cum dicitur Joan. v. 17. *Pater meus usque modo operatur*, sed à novis rerum generibus, & speciebus condendis, quæ in operibus primis non aliquo modo præexisterint. Sic enim animæ quæ nunc creantur; præexisterunt secundum similitudinem speciei in primis operibus, in quibus anima Adæ creata fuit.

Ad secundum dicendum, quod perfectiori universi, quantum ad numerum individuum, quotidie potest addi aliquid; non autem quantum ad numerum specierum.

Ad tertium dicendum, quod hoc quod anima remanet sine corpore, contingit per corporis corruptionem, quæ confecta est ex peccato. Unde non fuit conveniens quod ab hoc inciperent Dei opera: quia, sicut scriptum est Sap. 1. 13. *Deus motum non fecit... sed impiis manibus, & verbis accesserunt eam.*

QUÆSTIO CXIX.

De propagatione hominis quantum ad corpus, & in quo articulo describitur.

DEinde considerandum est de propagatione hominis quantum ad corpus: & circa hoc quaeruntur duo.

Primo, utrum aliquid de alimento convertatur in veritatem humane nature.

Secundo, utrum semen, quod est humane generationis principium, sit de superfluo alimentis.

ARTICULUS I. 583

Utrum aliquid de alimento convertatur in veritatem humane nature.

II. dist. xxx. quæst. 11. art. 1. & IV. dist. XLIV. quæst. 1. art. 2. quæst. IV. & quæst. VIII. art. 1. & cor.

AD primum sic proceditur. Videtur quod nihil de alimento transeat in veritatem humane nature. Dicitur enim Matth. xv. 17. *Omne quod in os intrat, in ventrem vadit, & per secessum emittitur.* Sed quod emittitur non transit in veritatem humane nature. Ergo nihil de alimento in veritatem humane nature transit.

2. Præterea. Philosophus in I. de gener. (text. 35. 36. & 37.) distinguit carnem secundum speciem, & secundum materiam; & dicit, quod *caro secundum materiam advenit, & recedit.* Quod autem ex alimento generatur, advenit, & recedit. Ergo id in quod alimentum convertitur, est caro secundum materiam; & non caro secundum speciem. Sed hoc pertinet ad veritatem humane nature quod pertinet ad speciem ejus. Ergo alimentum non transit in veritatem humane nature.

3. Præterea. Ad veritatem humane nature pertinere videtur humidum radicale; quod si deperdat, restitui non potest, ut Medici dicunt. Possent autem restitui, si alimentum converteretur in ipsum humidum. Ergo nutrimentum non convertitur in veritatem humane nature.

Præ-

4. Præterea. Si alimentum transfret in veritatem humanæ naturæ, quicquid in homine deperditur, restaurari posset. Sed mors hominis non accidit nisi per deperditionem alicujus. Posset igitur homo per sumptionem alimenti in perpetuum se contra mortem tueri.

5. Præterea. Si alimentum in veritatem humanæ naturæ transfret, nihil esset in homine quod non posset recedere, & reparari: quia id quod in homine generaretur ex alimento, & recedere, & reparari posset. Si ergo homo diu viveret, sequeretur quod nihil quod in eo fuit materialiter in principio suæ generationis, finaliter remaneret in ipso: & sic non esset idem homo numero per totam vitam suam; cum ad hoc quod sit idem numero, requiratur identitas materiæ. Hoc autem est inconveniens. Non ergo alimentum transit in veritatem humanæ naturæ.

Sed contra est quod dicit Augustinus in Lib. de ver. religi. (cap. XL. in prin.) *Alimenta carnis corrupta, id est absentia formam suam, in membrum fabricam migrant.* Sed fabrica membrorum pertinet ad veritatem humanæ naturæ. Ergo alimenta transiunt in veritatem humanæ naturæ.

Respondeo dicendum, quod secundum Philosophum II. Met. (text. 4.) *hoc modo se habet unumquodque ad veritatem, sicut se habet ad esse.* Illud ergo pertinet ad veritatem naturæ alicujus quod est de constitutione naturæ ipsius. Sed natura dupliciter considerari potest: uno modo in communi. secundum naturam speciei; alio modo secundum quod est in hoc individuo. Ad veritatem igitur naturæ alicujus in communi consideratæ pertinet forma, & materiæ ejus in communi acceptæ; ad veritatem autem naturæ in hoc particulari consideratæ pertinet materiæ individualis signata, & forma per hujusmodi materiæ individualis: sicut de veritate humanæ naturæ in communi est anima humana, & corpus; sed de veritate humanæ naturæ in Petro, & Martino est hæc anima, & hoc corpus. Sunt autem quedam quorum formæ non possunt salvari nisi in una materiæ signata, sicut forma Solis non potest salvari nisi in materiæ quæ actu sub ea continetur.

Et secundum hunc modum aliqui posuerunt, quod forma humana non potest salvari nisi in materiæ quadam signata, quæ scilicet à principio fuit tali forma formata in primo homine; ita quod quicquid aliud præter illud quod ex primo parente in posteris derivatur, additum fuerit, non pertinet ad veritatem humanæ naturæ, quasi non vere accipiat formam humanæ naturæ; sed illa materiæ quæ in primo homine formæ humanæ fuit subiecta, in seipsa multiplicatur. Et hoc modo multitudo humanorum corporum à corpore primi hominis derivatur. Et secundum hoc alimentum non convertitur in verita-

tem humanæ naturæ; sed dicunt, quod alimentum accipitur ut quoddam fomentum naturæ, id est ut resistat actioni caloris naturalis; ne consumat humidum radicale; sicut plumbum, vel stannum adjungitur argento, ne consumatur per ignem.

Sed hæc positio est multipliciter irrationalis. Primo quidem quia ejusdem rationis est quod aliqua forma possit fieri in alia materiæ, & quod possit propriam materiæ deserere: & ideo omnia generabilia sunt corruptibilia, & e converso. Manifestum est autem quod forma humana potest deficere ab hac materiæ quæ ei subijcitur: alioquin corpus humanum corruptibile non esset. Unde relinquitur, quod & alii materiæ advenire possit, aliquo alio in veritatem humanæ naturæ transiente. Secundo quia in omnibus quorum materiæ invenitur tota sub uno individuo, non est nisi unum individuum in una specie, sicut patet in Sole, & Luna, & hujusmodi. Sic igitur non esset nisi unum individuum humanæ speciei. Tertio quia non est possibile quod multiplicatio materiæ attendatur nisi vel secundum quantitatem tantum, sicut accidit in rarefactis, quorum materiæ suscipiunt majores dimensiones, vel etiam secundum substantiam materiæ. Sola autem eadem substantia materiæ manente, non potest dici, quod sit multiplicata: quia idem ad seipsum non constituit multitudinem, cum necesse sit omnem multitudinem esse aliqua divisione causari. Unde oportet quod aliqua alia substantia materiæ adveniat vel per creationem, vel per conversionem alterius in ipsam. Unde relinquitur quod non potest aliqua materiæ multiplicari nisi vel per rarefactionem, sicut cum ex aqua fit aer; vel per additionem alterius, rei, sicut multiplicatur ignis per additionem lignorum; vel per creationem materiæ. Sed manifestum est multiplicationem materiæ in humanis corporibus non accedere per rarefactionem: quia sic corpora hominum perfectæ ætatis essent imperfectiora quam corpora puerorum: nec iterum per creationem novæ materiæ: quia secundum Gregorium (Lib. XXXII. Moral. cap. 13. in princ.) omnia sunt simul creata secundum substantiam materiæ, licet non secundum speciem formæ. Unde relinquitur quod multiplicatio corporis humani non fit nisi per hoc quod alimentum convertitur in veritatem humani corporis. Quarto quia cum homo non differat ab animalibus, & plantis secundum animam vegetabilem, sequeretur quod etiam corpora animalium, & plantarum non multiplicarentur per conversionem alimenti in corpus nutritivum; sed per quandam multiplicationem, quæ non potest esse naturalis, cum materiæ secundum naturam non extendatur nisi usque ad certam quantitatem, nec iterum invenitur aliquid naturaliter crescere nisi per

ipsum. Et sic totum opus generativæ, & nutritivæ, quæ dicuntur vires naturales, esset miraculosum: quod est omnino inconveniens.

Unde alii dixerunt, quod forma humana potest quidem fieri de novo in aliqua alia materiæ, si consideretur natura humana in communi; non autem si accipitur prout est in hoc individuo, in quo forma humana fixa manet in quadam materiæ determinata, cui primo imprimitur in generatione hujus individui ita quod illam materiæ numquam deserit usque ad ultimam individui corruptionem. Et hanc materiæ dicunt principaliter pertinere ad veritatem humanæ naturæ. Sed quia hujusmodi materiæ non sufficit ad quantitatem debitam, requiritur ut adveniat alia materiæ per conversionem alimenti in substantiam nutritivam, quantum sufficit ad debitum augmentum. Et hanc materiæ dicunt secundario pertinere ad veritatem humanæ naturæ: quia non requiritur ad primum esse individui, sed ad quantitatem ejus. Jam vero si quid aliud advenit ex alimento, non pertinet ad veritatem humanæ naturæ; proprie loquendo. Sed hoc etiam est inconveniens. Primo quidem quia hæc opinio iudicat de materiæ corporum viventium ad modum corporum inanimatorum; in quibus etsi sit virtus ad generandum simile in specie, non tamen est virtus in eis ad generandum aliquid sibi simile secundum individuum: quæ quidem virtus in corporibus viventibus est virtus nutritiva. Nihil ergo per virtutem nutritivam adderetur corporibus viventibus, si alimentum in veritatem naturæ ipsorum non converteretur. Secundo quia virtus activa, quæ est in semine, est quedam impressio derivata ab anima generantis, sicut supra dictum est (quæst. præc. art. 1.) Unde non potest esse majoris virtutis in agendo quam ipsa anima, à qua derivatur. Si ergo ex virtute seminis vere assumit aliqua materiæ formam naturæ humanæ, multo magis anima in nutrimentum conjunctum poterit veram formam naturæ humanæ imprimere per potentiam nutritivam. Tertio quia nutrimento indiget non solum ad augmentum, alioquin terminato augmento nutrimentum non esset, sed etiam ad restaurandum illud quod deperditur per actionem caloris naturalis. Non autem esset restauratio, nisi id quod ex alimento generatur, succederet in locum deperditum. Unde sicut id quod primo inerat, est de veritate humanæ naturæ, ita id quod ex alimento generatur.

Et ideo secundum alios dicendum est, quod alimentum vere convertitur in veritatem humanæ naturæ, in quantum vere accipit speciem carnis, & ossis, & hujusmodi partium. Et hoc est quod dicit Philosophus in II. de Anima (text. 46. & I. de gen. text. 39.) quod *alimentum nutrit, in quantum est potentia carnis*

S. Thom. Oper. Tom. I.

Ad primum ergo dicendum, quod Dominus non dicit, quod totum quod in os inerat, per secessum emittatur; sed oportet quod de quolibet cibo aliquid impurum per secessum emittatur.

Vel potest dici, quod quicquid ex alimento generatur, potest etiam per calorem naturalem resolvi, & per poros quosdam occultos emitti, ut Hieronymus exponit (sup. illud Math. xv. Non intelligitis quod &c.)

Ad secundum dicendum, quod aliqui per carnem secundum speciem intellexerunt id quod primo accipit speciem humanam, quod sumitur à generate; & hoc dicunt semper manere, quousque individuum durat: carnem vero secundum materiæ dicunt esse quæ generatur ex alimento; & hanc dicunt non semper permanere; sed quod sicut advenit, ita abscedit.

Sed hoc est contra intentionem Aristotelis. Dicit enim ibi (loc. cit. in arg.) quod *sicut in unquoque habentem speciem in materiæ, puta in ligno, & lapide; ita & in carne hoc est secundum speciem, & illud secundum materiæ.* Manifestum est autem quod prædicta distinctio locum non habet in rebus inanimatis, quæ non generantur ex semine, nec nutriuntur. Et iterum cum id quod ex alimento generatur, adjungatur corpori nutritio per modum mixtionis, sicut aqua miscetur vino, ut ponit exemplum ibidem Philosophus (Lib. I. de gen. text. 39. & 88.) non potest alia esse natura ejus quod advenit, & ejus cui advenit; cum jam sit factum unum per veram mixtionem. Unde nulla ratio est quod unum consumatur per calorem naturalem, & alterum maneat.

Et ideo aliter dicendum est, quod hæc distinctio Philosophi non est secundum diversas carnes, sed est ejusdem carnis secundum diversas considerationem. Si enim consideretur caro secundum speciem, id est secundum id quod est formale in ipsa, sic semper manet quia semper manet natura carnis, & dispositio naturalis ipsius. Sed si consideretur caro secundum materiæ; sic non manet, sed paulatim consumitur, & restauratur; sicut patet in igne fornacis, cujus forma manet, sed materiæ paulatim consumitur, & alia in locum ejus substituitur.

Ad tertium dicendum, quod ad humidum radicale intelligitur pertinere totum id in quo fundatur virtus speciei: quod si subtrahatur, restitui non potest; sicut si amputetur manus, aut pes; vel aliquid hujusmodi. Sed humidum nutrimentale est quod novum pervenit ad suscipiendum perfectæ naturam speciei, sed est in via ad hoc, sicut est sanguis, & alia hujusmodi. Unde si talia subtrahantur, remanent adhuc virtus speciei in radice, quæ non tollitur.

Dddd

Ad

Ad quartum dicendum, quod omnis virtus in corpore passibili per continuam actionem debilitatur, quia huiusmodi agentia etiam patiuntur. Et ideo virtus convertiva in principio quidem tam fortis est, ut possit convertere non solum quod sufficit ad restaurationem deperditi, sed etiam ad augmentum; postea vero non potest convertere nisi quantum sufficit ad restaurationem deperditi, & tunc cessat augmentum; demum nec hoc potest, & tunc fit diminutio, deinde deficiente huiusmodi virtute totaliter animal moritur; sicut virtus vini convertentis aquam admixtam paulatim per admixtionem aquæ debilitatur, ut tandem totum fiat aquosum, ut Philosophus exemplificat in I. de generat. text. 39. & 88.)

Ad quintum dicendum, quod sicut Philosophus dicit in I. de generat. (text. 39.) quando aliqua materia per se convertitur in ignem, tunc dicitur ignis de novo generari; quando vero aliqua materia convertitur in ignem præexistentem, dicitur ignis nutrir: unde si tota materia simul amittat speciem ignis, & alia materia convertatur in ignem, erit alius ignis numero; si vero paulatim combusto uno ligno aliud substituitur, & sic deinceps quousque omnia prima consumantur, semper remanet idem ignis numero: quia semper quod additur, transit in præexistens. Et similiter est intelligendum in corporibus viventibus, in quibus ex nutrimento restauratur id quod per calorem naturalem consumitur.

ARTICULUS II. 184

Utrum semen sit de superfluo alimenti.

II. dist. xxx. quest. 11. art. 2. & IV. dist. xlv. quest. 1. art. 2. quest. 4. & III. cont. cap. cxxi. princ. & cap. cxxiii.

AD secundum sic proceditur. Videtur quod semen non sit de superfluo alimenti, sed de substantia generantis. Dicit enim Damascenus (Lib. I. orth. Fid. cap. viii. à med.) quod generatio est opus nature ex substantia generantis producenti illud quod generatur. Sed id quod generatur, generatur ex semine. Ergo semen est de substantia generantis.

2. Præterea. Secundum hoc filius assimilatur patri quod ab eo aliquid accipit. Sed si semen, ex quo aliquid generatur, fit de superfluo alimenti, nihil acciperet aliquis ab avo, & præcedentibus, in quibus hoc alimentum nullo modo fuit. Ergo non assimilaretur aliquis avo, & præcedentibus magis quam aliis hominibus.

3. Præterea. Alimentum hominis generan-

tis quandoque est ex carnis bovibus, vel porci, & aliorum huiusmodi. Si igitur semen esset de superfluo alimenti, homo generatus ex femine majorem affinitatem haberet cum bove, & porco quam cum patre, & aliis consanguineis.

4. Præterea. Augustinus dicit X. super Gen. ad lit. cap. xx. quod *nos sumus in Adam non solum secundum feminalem rationem, sed etiam secundum corpulentam substantiam*. Hoc autem non esset, si semen esset ex superfluo alimenti. Ergo semen non est ex superfluo alimenti.

Sed contra est quod Philosophus probat multipliciter in Lib. I. de gen. animal. (cap. xix.) quod *semen est superfluum alimenti*.

Respondeo dicendum, quod ista questio aliquantulum dependet ex præmissis (art. præc. & quest. cxviii. art. 1.) Si enim in natura humana est virtus ad communicandum suam formam materie alienæ, non solum in alio, sed etiam in ipso, manifestum est quod alimentum, quod est in principio dissimile, in fine fit simile per formam communicatam. Est autem naturalis ordo ut aliquid gradatim de potentia reducatur in actum. Et ideo in his quæ generantur, invenimus quod primum unumquodque est imperfectum, & postea perficitur. Manifestum est autem quod commune se habet ad proprium, & determinatum, ut imperfectum ad perfectum, & ideo videmus quod in generatione animalis prius generatur animal quam homo, vel equus. Sic igitur & ipsum alimentum primo quidem accipit quamdam virtutem communem respectu omnium partium corporis, & in fine determinatur ad hanc partem vel ad illam.

Non autem est possibile quod accipiat pro femine id quod jam convertum est in substantiam membrorum per quamdam resolutionem: quia illud resolutum, si non retineret, naturam ejus à quo resolvitur, tunc jam esset recedens à natura generantis, quasi in via corruptionis existens; & sic non haberet virtutem convertendi aliud in similem naturam. Si vero retineret naturam ejus à quo resolvitur, tunc esset contractum ad determinatam partem, & non haberet virtutem movendi ad naturam totius, sed solum ad naturam partis: nisi forte quis dicat, quod esset resolutum ab omnibus partibus corporis, & quod retineat naturam omnium partium; & sic semen esset quasi quoddam parvum animal in actu; & generatio animalis ex animali non esset nisi per divisionem, sicut lutum generatur ex luto; & sicut accidit in animalibus quæ decia vivunt. Hoc autem est inconveniens. Relinquitur ergo quod semen non sit decium ab eo quod erat actu totum, sed magis in potentia totum, habens virtutem ad productionem totius

tius corporis derivatam ab anima generantis, ut supra dictum est (art. præc.)

Hoc autem quod est in potentia ad totum, est illud quod generatur ex alimento, antequam convertatur in substantiam membrorum: & ideo ex hoc semen accipitur. Et secundum hoc virtus nutritiva dicitur deservire generativæ: quia id quod est convertum per virtutem nutritivam, accipitur à virtute generativa ut semen. Et hujus signum ponit Philosophus (Lib. I. de gener. anim. cap. xviii.) quod animalia magni corporis, quæ indigent multo nutrimento, sunt pauci seminis secundum quantitatem sui corporis, & paucæ generationis: & similiter homines pingues sunt pauci seminis propter eandem causam.

Ad primum ergo dicendum, quod generatio est de substantia generantis in animalibus, & plantis, in quantum semen habet virtutem ex forma generantis, & in quantum est in potentia ad substantiam ipsius.

Ad secundum dicendum, quod assimilatio generantis ad genitum non fit propter materiam, sed propter formam agentis, quod generat sibi simile. Unde non oportet, ad hoc quod aliquis assimilaretur avo, quod materia

corporalis seminis fuerit in avo, sed quod sit in femine aliqua virtus derivata ab avo, mediante patre.

Et similiter dicendum est ad tertium. Nam affinitas non attenditur secundum materiam, sed magis secundum derivationem forme.

Ad quartum dicendum, quod verbum Augustini non est sic intelligendum, quod in Adam actu fuerit aut seminalis ratio hujus hominis propinqua, aut corpulenta ejus substantia. Sed utrumque fuit in Adam secundum originem. Nam & materia corporalis, quæ ministrata est à matre, quam vocat *corpulentam substantiam*, derivatur originaliter ab Adam; & similiter virtus activa existens in femine patris, quæ est hujus hominis propinqua ratio seminalis. Sed Christus dicitur fuisse in Adam secundum corpulentam substantiam, sed non secundum feminalem rationem: quia materia corporis ejus, quæ ministrata est à Matre Virgine, derivata est ab Adam; sed virtus activa non est derivata ab Adam, quia corpus ejus non est formatum per virtutem virilis seminis, sed operatione Spiritus sancti: talis enim partus decebat eum qui est super omnia benedictus Deus in sæcula sæculorum. Amen.

FINIS TOMI I.

